СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLI. Ч. 225. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 28 вересня 1933. VOL. XLI. No. 225. Jersey City, N. J., Thursday, September 28, 1933. THREE CENTS.

КОМУНІСТИ ЗМАГАЮТЬ ДО ЗАХОПЛЕННЯ ВЛАДИ НА КУБІ

ГАВАНА. — До Гавани спровадили попіл комуністичного лідера Антонія Мела, замордованого в 1929 р. в Мексико Сіті. Кажуть, що вбивства доконано на приказ бувшого президента Мачада. Зприводу цеї події комуністи влаштували величезну демонстрацію з червоними прапорами і таблицями, на яких виділи написи „геть з імперіялізмом Єнків!"

Бесідники виступали проти теперішнього революційного уряду й домагалися передачі влади в робітничі руки. Поведено теж сильну аґітацію за заведення ґенерального страйку, як способу остаточного зломання уряду й уможливлення комуністам захопити владу.

Уряд візвав страйкуючих офіцирів негайно вернутись до служби, і то під загрозою утрати службових привілеїв, а разом з тим орґанізує „революційну ґвардію" для оборони краю перед комуністами.

УКРАЇНСЬКУ ЛЯЛЬКУ Й УКРАЇНСЬКИЙ ОБРУС НАГОРОДЖЕНО.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС (Каліфорнія). — Перший раз нагороджено в Каліфорнії речи українського виробу. На „Лос Енджелес Кавнті Фейр" нагороджено спеціяльною нагородою українську ляльку, а першу нагороду признано українському обрусови з серветками. Обидві речи були власністю пані Ноґаш з Інґелвуд, Каліфорнія.

УКРАЇНЕЦЬ ЖЕРТВОЮ ЦИГАНСЬКИХ ВОРОЖБИТІВ.

ГУДСОН (Ню Йорк). — „Гудсон Реджістер" подає, як то Станислав Кацар, родом з Настасова, повіт Тернопіль, котрий працює довгі літа у фармера в Меленвіл, утратив $1,000 у Циганок, котрі переконували його, що допоможуть йому стати багатирем. Це переконало Кацара і він приніс усі свої гроші, коло $1,000, як цього Циганки домагались, а вони завинули гроші в папір, покрутили папером над головою Канцара та заборонили йому заглядати до паперу три дні. Циганки забрались, а за три дні Канцар побачив, що в паперах не остався ні один доляр. Тепер поліція пошукує Циганок, за якими і слід пропав.

З ТРАҐЕДІЇ ТАМПІКА.

ТАМПІКО (Мексико). — Досі добули з руомовищ 54 трупів. Нараховано 850 осіб ранених. Але це тільки перші побіжні обчислення жертв ґураґану. Понад 300 людей виратувано з ручних филь виляттих рік.

ДОШУКУЮТЬСЯ НЕПРАВИЛЬНОСТЕЙ.

ВАШИНҐТОН. — З сенатських доходжень виходить, що Шіпінґ Борд" продала за адміністрації Гувера „Експорт Стімшіп Корпорейшен" 18 кораблів для торговельних цілей за суму $1,071,431, коли сама направа тих кораблів коштувала державну касу $1,825,718.

Доходження виказують далі, що ті, котрі були замішані в ці трансакції, побрали хабарі.

БІРЖА ОСТАНЕТЬСЯ В НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Мейор О'Браєн подає, що мусить спротивитися дальшому оподаткуванню біржевих трансакцій, бо хоче задержати біржу в Ню Йорку. Інакше місто втратило би разом зі стейтом коло $50,000,000, які стягає з біржевого обороту.

ВИТАЮТЬ РУЗВЕЛТА.

НЮ ЙОРК. — Тисячі людей повитали президента, який відвідав у місті свою родину.

ВТЕКЛИ З ТЮРМИ.

МІШІҐЕН СІТИ (Індіяна). — З „Індіяна Стейт Пенітеншері" втекли 10 бандитів, котрі відсиджували кари за вбивства і грабежі. Бандити пострілили 72-літнього урядовця, вхопили заступника директора і суперінтендента, і при їхній помочі видістались з тюрми, а по дорозі забрали з собою шерифа і в його автомобілю втекли, звільнивши потім всі згадані особи.

РОБІТНИКИ ФОРДА НА СТРАЙКУ.

ЧЕСТЕР (Пенсилвенія). — Тутешні робітники фабрики „Форд Мотор Компані" вийшли на страйк, але так несподівано, що ніхто з заряду фабрики навіть цього не надіявся. Застрайкували 3,000 робітників, протестуючи проти заведеної мінімальної тижневої плати в сумі $16. Робітники заявили, що вернуться до роботи, якщо їм признають мінімальну заплату в сумі $25 за 35-годинний тиждень праці.

ГОТЕЛЯРІ ЗА КЛЯВЗУЛЮ „ПО ЗАСЛУЗІ".

ВАШИНҐТОН. — „Амерікен Готел Асосієйшен" знову піднесла квестію клявзулі „по заслузі", яку зчеркнено з кодексів. Готелярі хочуть мати право брати на службу тих, котрі їм є на руку, та наймати і звільняти зі служби по їх уподобанню, або, як вони кажуть, відповідно до заслуг і здібностей робітників.

ГРІМ УДАРИВ У СОЮЗ НАЦІЙ.

Над Женевою й околицею шаліла сильна буря, підчас якої ударив грім у багато будинків, м. ін. в будинок Союза Націй. Шкоди обчисляють на сотки тисяч франків.

ОРГАНІЗАЦІЯ КАНАДІЙСЬКИХ ВЕТЕРАНІВ РОЗБИЛАСЬ.

Велика всеканадійська організація ветеранів, т. зв. Всеканадійський Конгрес Военних Ветеранів, розбилася на дві части, коли поруч Конгресу утворилась осібна організація „Канадійська Ліга Робітників бувших жовнірів". Обі організації оголосили заяви про роздвоєння.

ДВІ МІРИ.

На мітинґу в Саскатуні бувший судця Стобс заявив, що в Канаді є один закон для богачів, а другий для бідних. На поперття свого твердження Стобс навів цю обставину, що по його обрахунку у манітобській вязниці в Гединґлі, Ман., більша половина вязнів сидить у вязниці через це, що не могли заплатити грошевої кари. Далі Стобс сказав, що Вилліям Мартин з Вінніпеґу вкрав коло 300 тисяч долярів і за це дістав 18 місяців тюрми і $30,000 грошевої кари, або додаткових 23 місяці тюрми, коли він тих грошей не заплатить. Апеляційний суд змінив той присуд, усуваючи з нього грошеву кару, а зглядно 23 місяці тюрми, кажучи, що Мартин є бідний, не має $30,000 на заплату кари, а садовити його до тюрми за довг є протизаконно.

ЖИВИЙ НЕБІЩИК.

У львівському загальному шпиталі трапився випадок, що стався тепер предметом поліційного слідства. Перед кількома днями привезли до шпиталю якогось важко хорого старшого мужчину і записали його під назвищем І. Скібінський, Баденіх 6. Зараз чергового дня І. Скібінський помер і про це повідомлено його рідню. Тут однак виявилося, що Скібінський жиє і тішиться якнайкращим здоровлям. Виходить отже, що чоловіка, який помер, підшили під назвище Скібінського. Поліція розпочала слідство, щоб устійнити тотожність небіщика.

ПОБИВ СВОЮ СУСІДКУ.

В Трансконі (Канада) поліція арештувала Фреда Тулика під замітом, що він важко побив свою сусідку Анну Іванко, яку відвезли до шпиталю. Поліція твердить, що Тулик напав на працюючу на городі Анну Іванко і побив її за це, що вона йому не повернула на час довжного доляра. Арештованого Тулика випустили на вільну стопу за зложенням кавції.

„СМЕРДЮЧИЙ ДЕНЬ" У ВАРШАВІ.

Невідомі справники розіллялли в цукорні Лярделіого в Алеях Єрузалимських у Варшаві смердючий плин. Всі гості повтікали. При вул. Новоліне 29. в склепі Естери Елькіхман хтось налляв нафти до ярини. В книгарні „Віта Нуова" при вул. Свентокжиський придержано якогось осібняка, що наллюв смердючого плину між книжки.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

БОЖЕВІЛЬНИЙ ПІДПАЛИВ БУДИНКИ І КИНУВСЯ В ОГОНЬ.

У селі Лози, межирецької волости, на Рівенщині, умово хворий 58-літній Фльор Середа в приступі божевілля підпалив будинки свого брата, Панаса Середи, і згинув в огні. Після пожежі зі згарищ витягнули звуглене тіло, в якому з трудом розпізнали згаданого Фльора.

18-ЛІТНЯ ЗВІРЮКА В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

Цими днями арештували в Парижі 18-літню Віолету Назір, яка отруїла своїх родичів, а з черги намагалася підпалити мешкання. Вбивниця після доконання злочину втекла і скривалася перед поліцією. Аж оноді познайомився з нею якийсь молодий Парижанин, а розпізнавши в ній вбивницю, повідомив потайки поліцію. Арештована призналася з цинізмом до злочину і заявила, що з цілої душі ненавиділа батьків. З наміром вбивства носилася вже кілька років. Два рази досипала до їди отруї, але за кожним разом батьки тільки хорілм. Коли третій раз всипала їм отруї до вечері, батько після важких мук помер, а матір вдалося вратувати. Підчас слідства матір злочинниці заявила, що ніколи не сподівалася, щоби її дочка була здібна до такого злочину. Паризький журналіст, що описує цю звірську злочинницю, пише між іншим, що Віолета Назір це тип симпатичної жіночої русявки, а дивлячись на її голубі, майже діточі очі, якось годі повірити, що вона здобулася на таке звірство.

СТАТИСТИКА МОВНОГО БОГАЦТВА.

Фільологи стверджують, що англійська мова є не тільки найбільше розповсюднена, але й найбогатша в слова. Англійський словник обіймає коло 200,000 слів, крім 50,000 рідко вживаних або невживаних архаїзмів. Німці начисляють 184,700 німецьких слів, але більша половина з них, це слова, злучені з кількох інших слів. Устійнено, що французька мова має 93,000 слів, еспанська 71,000 слів. Клясична мова латинська складається із 52,000, грецька із 96,000 слів. Скільки слів має мова українська? Такого обчислення покищо не маємо.

ЧУМА ПОШИРЮЄТЬСЯ ДАЛІ.

Чума в цілій Манджурії поширюється далі. Влада в деяких місцях припинила залізничий рух і навіть на ґрунтових шляхах поставила рогатки, щоб не допустити населення з поражених чумою районів у здорові райони. 90% захворівших на чуму вмирають.

СОБЄСЬКИЙ НЕ ВРАТУВАВ ВІДНЯ.

В одному з останніх чисел гітлерівського „Фелькішер Беобахтер" (головний орган гітлерівської партії) появилася стаття п. н. „Німці ратують Відень перед Турками", в якій автор поборює тезу, будьтоби Відень перед Турками вратував Собєський, а твердить, що Відень вратували Німці.

„Без сумніву — пише автор статті — і Поляки взяли участь у боротьбах за звільнення Відня. Але мотиви, якими король (Собєський) керувався, йдучи з помічю цісареві, рішучо не були ідеалами християнізму. Собєський числив, що таким чином здобуде для свого сина руку найстаршої дочки цісаря. Зрештою, за свою поміч казав собі так дорого заплатити, що не вистарчили на те гроші французького посла у Варшаві, який мусів заставити ціле своє срібне накриття, щоби могти намовити Собєського до помічничої акції для цісаря.

„Дня 9. вересня німецькі війська кн. Кароля перейшли через віденський ліс, недалеко Каленберга, і там стрінули Турків, які саме хотіли обсадити вершок тієї гори. Так почалася рішаюча битва, яка осягнула пункт 12. вересня. Коли 80,000 Німців і Поляків кинулися на турецьке військо, що числило понад 100 тисяч. Зараз на початку бою польські відділи розчарували всіх. Турки змусили один з польських полків до втечі, причім та бездумна втеча спричинила великий переполох серед готових до нападу відділів. Щойно рішучий виступ цісарських військ причинився до вратування ситуації".

Польські часописи, що згідно з польською історією приписують перемогу біля Відня всеціло Собєському, страшенно обурюються на „Фелькішер Беобахтер", а передовсім за цей „переполох, який спричинили польські відділи" — і називають цю статтю „безчельним артикулем".

ПОЧТОВИЙ УРЯДОВЕЦЬ, ЩО КРАВ ГРОШЕВІ ЛИСТИ.

Перед кількома місяцями писали ми про те, як то старший контрольор на головній почті у Львові, Осип Орловський, крав грошеві листи, що приходили з Канади й Америки. Прихопленний на гарячому вчинку, Орловський признався, що він має на совісті багато того роду злочинів. Орловського звісили в службі, а справу передали прокуратурі. Цими днями відбулася проти нього судова розправа, у висліді якої присудили Орловського на 1 рік тюрми і втрату горожанських прав продовж 5 літ.

У ЯПОНІЇ ПРОДАЛИ 1932 Р. 41,000 ДІВЧАТ.

Японська жіноча організація ствердила, що минулого року продано в Японії 41,000 дівчат. Споконвіку продають японські селяни своїх доньок неначе товар. Вони продають їх на 5 до 10 років по ціні до 60,000 левів. Як була кріза в шовківництві, ціна за дівчат впала до 30,000 левів. А як шовківництво знову піднеслося, селяни осталися без дівчат. Вони зажадали звороту своїх доньок, а їм відповіли, щоби вернули за них подвійну ціну, бо їх „вишкіл" за той час дорого коштував.

КРІВАВІ СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ В ПОЛЬЩІ

ПОЛІЦІЯ ВБИЛА ОДНОГО СЕЛЯНИНА, А 13 ПОРАНИЛА ЗА СПРОБУ ЗВІЛЬНИТИ З ВЯЗНИЦІ СТРАЙКОВИХ ЛІДЕРІВ.

ВАРШАВА (Польща). — Польська поліція в карпатському місті Новий Тарґ убила одного селянина й 13 тяжко поранила, коли натовп зповерх тисяч селян старався дістатись до місцевої вязниці, щоб звільнити лідерів селянського страйку, які там були увязнені. Страйк цей був зорганізований тиждень тому з метою піднести ціни на селянські продукти, бо тепер у Польщі ціни на сільсько-господарські продукти такі низькі, що не покривають їх вартости для самих селян.

Страйк не вдався через те, що багато селян не приєдналися до заклику страйкового комітету й далі привозили свої продукти до міста на продаж, хоч ціни на продукти не покривали вартости їх перевозу. Поліція арештувала страйковий селянський комітет і запроторила його до місцевої вязниці. Факт стріляння поліції в селян викликав серед широких селянських кол обурення проти поліції й влади взагалі. Адміністрація вживає всяких засобів, щоб не допустити до дальших заворушень.

Тиждень перед цим випадком у селі Ковальова біля Радомна також прийшло до бійки між селянами й поліцією. В тій сутичці поранено кількох селян і 30 арештовано. Сутичка вивязалася через те, що до села прибули кілька ґеометрів для переділу селянської землі проти бажання й волі селян. Тому проти тих ґеометрів виступило ціле село й поліція ледви вратувала їх від побиття.

В РАДЯНЩИНІ НАСЕЛЕННЯ ГОЛОДУВАТИМЕ ДАЛІ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Кореспондент ґазети „Морнінґ Пост", Маджерідж, який недавно відвідав Радянщину і добре її знає, подає, що теперішній голод там значно гірший від голоду з 1921 р. коли за обчисленням самих большевиків умерли 5 і пів міліона людей. Головна ріжниця між теперішнім голодом і голодом з 1921—1923 року є та, що тоді большевики признали істнування голоду й допустили орґанізацію допомоги голодним, а тепер вони старанно закривають голод. Це вони роблять тому, щоб ратувати свій престіж, бо теперішній голод є наслідком повної невдачі їх пятилітки, про яку вони тепер майже не згадують.

Крім того ще й урожай цього року, не зважаючи на всі писання большевиків, не такий гарний, а тому наступаюча зима буде дуже тяжкою для населення Радянщини. Не зважаючи на це, большевики стараються вивезти за кордон якнайбільше збіжа та інших продуктів сільського-господарства, щоб дістати гроші. Вони, наприклад, добули в Анґлії велике замовлення на шинки й тепер скуповують свині в Латвії, бо в Радянщині їх дуже мало.

АРЕШТУЮТЬ МОСКАЛІВ У МАНДЖУРІЇ.

ХАРБІН (Манджурія). — Манджурська поліція переводить систематичні арешти радянських службовців на Східно-Китайській залізниці. Арештованих обвинувачують у таемній пересилці до Росії рухомого майна залізниці. На всі протести радянської влади Манджурія заявляє, що вона зовсім не збирається перебирати в свої руки залізницю, як радянська влада говорить у своєму протесті проти цих арештів.

У звязку з цим переговори большевиків у Токіо з представниками Манджурії в справі продажі цієї залізниці Манджурії знаходиться тепер на передодні розриву.

ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ПІДПАЛУ РАЙХСТАҐУ.

ЛЯЙПЦІҐ (Німеччина). — Голяндець Ван дер Любе признався в суді до підпалу будинку райхстаґу та двох державних будинків. Він говорить, що підпал робив з власної ініціятиви, на власну руку й з власної ідеї. На більшість питань Любе не відповідає.

СЛОВАЦЬКИЙ АВТОНОМІЗМ ЗРОСТАЄ.

ПРАГА (Чехословаччина). — Чеський уряд занепокоєний зростом автономних настроїв серед Словаків. Поліція не допустила до мітинґу, на який, на поклик Словацької Народної Партії, зявилися до міста Тирна до 3,000 селян. Для розгону селян змобілізовано 1,200 жандармів. Заступник премієра міністрів Чехословаччини заявив, що уряд розпічне тепер рішучу боротьбу з автономним рухом Словаків. Газета „Право Ліду" пише, що уряд буде звільняти з державних посад автономістів.

Священик Глінка, лідер Словацької Народної Партії, заявив, що словацькі посли покинуть вищу палату Чехословаччини на знак протесту проти репресій уряду, яких він уживає супроти членів партії та проти словацької преси.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": Mongomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕДЧАСНА КРИТИКА

З відбудовою краю не йде так складно, як би цього бажав собі уряд, бо про загал та безробітних нема вже що й говорити. Всюди ще далі страйки. А фармерські сенатори навіть відгрожуються, що спровадять до Вашинґтону міліон фармерів, щоби наперли на уряд, щоби він взявся до інфляції, випустив кілька біліонів паперових долярів більше, обнизив вартість гроша й спричинив тим подорожіння товарів, а зокрема хліборобських продуктів. Хочуть тим чином поліпшити положення.

Знов інші засипують уряд тисячами проєктів у справі тих біліонів, які уряд має до диспозиції для відбудови краю. Дають поради. Ще інші критикують уряд за те, що держить біліони в касі, не пускає їх у рух і не допомагає фактичній відбудові й ліквідації безробіття.

Президент Рузвелт, прислухується тому всьому, а своє робить. Не лякається навіть фармерської демонстрації, але робить свою роботу, з якої видно, що він має вироблений плян, і то такий, що кождий його діловий крок ліквідує відразу принаймні половину критики, зверненої проти нього.

Та справа ліквідації критики є менше важна. А важне те, що такі кроки Рузвелта, як от призначення $75,000,000 на закупно поживи й одежі для безробітних, або запропонований ним видаток у сумі $400,000,000 на позички для плекаючих бавовну фармерів, ліквідують потрохи безробіття.

Секретар внутрішніх справ теж розумно виправдує себе, чому не роздано досі на будови $3,100,000,000, призначених на це конґресом. Хтось-там підніс, що як би ту суму віддано до роздачі якомусь конґресменови чи сенаторови, то він певно за одну годину роздав би ті гроші. Так зробив би теж і перший-ліпший політикан. Та уряд каже, що зголошень на ті гроші є десятки тисяч. А щоби розумно й справедливо ті гроші розділити, треба в першу чергу точно провірити, на що ті гроші підуть, і чи є ґарантія, що на кождого чоловіка, який буде занятий при будові, матимуть роботу два інші десь у фабриці, чи деінде. Іншими словами, треба добре провірити, чи гроші будуть видані на продуктивні цілі, на те, щоби за них можна було дати працю якнайбільшому числу безробітних. Бо на це ті гроші призначені. І на те вони будуть до кінця року розділені.

Хоч би з тої акції не діждалися ми того, чого надіємося, то всежтаки треба признати, що президент має розумні пляни і намагається їх розумно виконати.

ДИВНА СМЕРТЬ СКРИПНИКА

Сензаційне самогубство викриває ситуацію на Україні.

Подаємо переклад статті під повищим наголовком, що вмістила ґазета „Жірналь де фабрікан де Сюсі", який виходить у Парижі.

Офіційна радянська телеґрафічна аґенція повідомила про самогубство заступника голови ради комісарів України, Миколи Скрипника.

Як звичайно, офіційна телеґрама не подає подробиць справді сензаційного самогубства, яке є незвичайне, коли пригадати, що Скрипник мав понад 60 років віку та був найближчим співробітником Леніна, одним з перших членів радянського уряду України, активно бився проти Німців у 1918 році, а радянська влада справила йому врочисту річницю шістьдесятьліття його життя. Підчас святкування річниці його уродин Скрипника названо „одним з найстарших і найбільше здисциплінованих Ленінців".

Становище в радянському раю радикально змінилося й ми почули про самогубство того, якого день уродин влада так урочисто відсвяткувала дванацять місяців тому. Сама влада не знайшла слів, як назвати це самогубство одного зі стовпів радянської влади, й почала називати Скрипника протектором буржуазії, контрреволюційного елементу, оборонцем плачених чужими державами змовників і шпіонів та захисником ріжних ворогів пролетарської революції.

На нашу думку, теперішні події на Україні є великого значіння, а особливо в звязку з тим, що робиться на Далекому Сході. Ми повинні памятати, що Україна завжди відогравала домінуючу ролю в російській історії, як і в історії Польщі. Це мало хто з людей поза межами Росії розуміє. Не розуміють і того, що цю країну незвичайного багацтва Росія тепер трактує так, як колись трактували там Польщу перед її відродженням 1918 р.

Україна тепер поділена між Польщею, Чехословаччиною і Румунією. Частина її, що під Росією, в 1922 році змогла нарешті утворити напів-незалежну републику в складі радянського союза з правом відокремлення від того союза, якщо московський уряд буде порушувати її федеративні права.

Ця напів-незалежна република стала скоро центром незалежницького та соборницького руху для всіх українських земель, що знаходяться також під Польщею, Чехословаччиною та Румунією. Соборницько-самостійницький рух на Україні дуже небезпечний для Румунії, а особливо для Польщі, де жиють найменше 6,000,000 українського народу. Чехословакії цей рух не загрожує такою небезпекою, бо в її межах знаходиться значно менше Українців, а крім того там Підкарпаття має якусь автономію.

Радянський уряд дуже вміло використовує для своїх цілей отсей соборницький рух. Наприклад, у Польщі комуністична українська партія виставила гасло: „Соборна Радянська Україна", себто радянська Україна має обєднати в собі й українські землі поза її межами. Скрипник, приятель Леніна, став на чолі цього ірредентистичного радянського руху. Вибір Скрипника треба вважати вдалим, бо він сам був з походження Українець з дрібної шляхти, а тому Українці вірили, що він буде боронити їх інтереси й проти централістичної комуністичної Москви.

Брав участь у секретних нарадах.

Кілька разів Скрипник виїздив за кордон, де брав участь у секретних нарадах з Українцями зпоза меж Радянщини, а особливо з Галичини. Кажуть, що він з тими представниками укладав пляни нової української революції проти Польщі, як то було в часах Богдана Хмельницького в 1648 році. Польський уряд протестував перед Москвою проти цього, але нічого з тих протестів не виходило, хоч Польща покликалася на 5 параґраф ризького мира, на підставі якого Москва обовязалася не вести пропаґанди в Польщі. Та Москва залишалася глухою до протестів Варшави, а тимчасом український незалежницько-соборницький рух розвивався дуже скоро.

Скрипник був оточений великою скількістю Українців з Галичини, які брали участь в уряді в Харкові, столиці радянської України, як наприклад: Василь Порайко, Теодор Конар, Солодуб, Ладан та багато інших. Радянський уряд у Москві не робив нічого, щоб зменшити їх вплив, і навіть ґенеральний секретар комуністичної партії в Харкові, другий по Сталінови в свому значінню, змушений був учитися української мови, щоб уміти говорити нею на засіданнях Виконавчого Комітету.

Та несподівано в 1932 році Москва цілковито зревідувала свою політику на Україні. Це зроблено з мотивів, яких зрозуміти не важко. Провідники комунізму були дуже вражені великим зростом українського націоналізму, який віками сидів глибоко в серцях Українців, котрі не покидали думки створити свою державу, як це зробили Поляки. Дивним контрастом є те, що Поляки й комуністична Москва вважають героями тих, що боролися за польську державу, й прославляють провідників польського руху; але, коли Українці це виявляють, то їх називають зрадниками, бунтарями й т. п.

Провідників українських, найзавзятіших комуністів, вислано на Сибір, деяких змусили переселитися до Ленінґраду, Москви, на Кавказ, або деінде поза межами України, а на їх місця прислано комуністів з Москви, в багатьох випадках, таких, котрі зовсім не знають української мови й навіть зневажають її. Ми мусимо памятати, що українська мова істнувала далеко раніше перед московською письменницькою мовою; мусимо памятати, що українська мова є мовою сорок-міліонового народу, який створив літературу, признану культурним світом.

Сталін, котрий щораз більше захоплюється ідеєю диктаторського панування над народом, післав на Україну свого поплечника, що належав до ҐПУ, Балицького, сина царського поліцая. Балицький, з причин лише йому відомих, ненавидить усе українське. Другий сталінець, Косіор, Поляк з походження, був призначений на чоло комуністичної партії на Україні. На помічника йому призначено Постишева, бувшого сибірського засланця, який, кажуть, був у царських часах на службі охрани царського режіму. Це не новина, що Москва тепер використовує для своїх потреб людей з таким минулим. Вони завжди готові служити комусь, чи зрадити когось, щоби лиш щось дістати для себе.

Після призначення отсих нових московських функціонарів на Україну, почалася там „чистка". Сотки Українців арештовано й засуджено за ріжні дивні та видумані „злочини". Багато їх розстріляно секретно в льохах харківської чрезвичайки. Ті, що родилися в Галичині, змушені були тікати з Радянщини, або ховатися від аґентів чека, бо з ними розправлялася спеціяльно „тройка" чекістів, відпоручників Москви.

Спроба припинити екзекуції.

На Україні поволі зросла опозиція серед комуністів, що стояли на чолі проводу на Україні. Вони рішили боронити свої права та права радянської України, які забезпечені їй конституцією. Кажуть, що вони готові були навіть силою боротися за це, спираючись на територіяльні війська. Та, як звичайно в большевиків, їх зраджено, багато арештовано і в звичайний большевицький спосіб вимордувано 150 осіб. Сталін старанно закрив причини такої жорстокої розправи з українськими комуністами. Розстрілявши Конара та Коварського в Москві, оголосили, що їх розстріляли за шпіонажу й саботаж.

Микола Скрипник відважно старався недопустити до цієї крівавої розправи й він написав до центрального комітету СССР лист, у якому домагався відклику з України Балицького й Постишева. Відповідь бул така, що його обвинувачено в „саботажі". Кажуть, що після цього Скрипник сам узяв участь у змові проти Москви, щоб полекшити становище своєї землі. На сесії центрального виконавчого комітету України він домагався використування прав за конституцією совітів, на підставі яких Україна може навіть відокремитися від Радянщини. Балицький зробив своє діло й Скрипника візвали до Москви для виправдання перед Політбюром. В Москві його призначили професором університету на Сибірі, в Томську, куди він мав негайно виїхати. Кількох його найближчих товаришів арештували.

Тоді Скрипник добився побачення зі Сталіном. Передтим, заки Скрипник мав авдієнцію в Сталіна, Сталін отримав якусь телеґраму з Харкова від Балицького. Скрипника пильно обшукано передтим, заки його допущено до Сталіна. Що сталося на тому побаченню, залишилося секретом для всіх. Після того Скрипник вернувся до дому й покінчив своє життя вистрілом. Отак відійшов у вічність ідеаліст-революціонер, який заплатив своїм життям за помилки й за своє довіря.

В СПРАВІ ОСНОВУВАННЯ КОМІТЕТІВ РАТУНКУ УКРАЇНИ ПО ЦІЛОМУ СВІТА ТА ЇХ ЗВЯЗКУ.

По думці відозви Українського Громадського Комітету Ратунку України з дня 25. VII. ц. р., яку підписала Українська Парляментарна Репрезентація та 34 українських центральних краєвих громадських установ, звертаємося з гарячим зазивом до Українців у цілому світі станути до спільної з нами протестаційної і допомогової акції з приводу червоного терору і голоду на Україні. Скрізь, де жиє укр. нарід, чи на рідній землі, чи на чужині, треба вести планову й одноцільну працю, бо лише тоді може вона числити на успіх, коли буде йти скоординованим шляхом у краю і цілому світі. У тих краях і більших українських осередках, у яких досі нема ще Комітетів Ратунку України, закликаємо такі загально - громадські Комітети негайно оснувати. Український Громадський Комітет у Львові стоїть уже в звязку з цілою низкою анальоґічних орґанізацій, які основано на інших українських західніх землях та в більших европейських еміґраційних осередках.

Просимо про оснування Комітетів та намічену працю повідомити нас на адресу: Український Громадський Комітет, Львів, вул. Підвалля ч. 7., III. поверх. Просимо також надсилати нам усі матеріяли і літературу, себто голоси преси української і чужої, бюлетини, летючки, брошури і т. і.

Українську національну пресу поза межами рідного краю просимо цей комунікат передрукувати.

Львів, дня 30. серпня 1933.

Український Громадський Комітет Ратунку України.

Мілена Рудницька, заст. гол.

Зиновій Пеленський, секр.

Г. Ф.

СПАДЩИНА

Дерчак скосив траву в городі здовж плота при дорозі. Другої днини його донька Маланка вийшла з граблями, щоби позгортати сіно. Ледви зачала, роботу перебив Артим Густик, що саме тоді надійшов, задержався коло плота по тім його боці і гукнув:

— Добрийдень, Маланко!

Артим, молодий парубок, був сільським післанцем до міста на почту. Що днини рано ішов з торбою, перевішеною через плечі, до міста, пополудни вертався з торбою, повною листів і ґазет. Ідучи через село, по дорозі роздавав листи адресатам. Саме вчера передав листа Маланці. Ідучи нині на почту, зачіпив дівчину, бо цікавий був, хто то до неї пише. Підозрівав, що то його суперник, що тепер служить у війську. Компанія суперника стояла в Стрию, на листі була печатка стрийської почти.

— Добрийдень! — відповіла Маланка.

— Іду на почту! — гукнув Артим.

— Та я бачу, що йдеш. Знаю, що йдеш на почту, не з почти.

— Дай відповідь. Занесу.

— Яку відповідь? Кому?

— Комуж, як не Федеви...

— Федеви? Відповідь Федеви? Або він писав до мене?

— Хібаж я сам не приніс тобі вчера листа від нього?

— Ха, ха, ха! — дівчина зареготала. — Ти може зазирав до листа, що знаєш, від кого він був?

Маланка приступила ближче до Артима, так, що їх лиш пліт розмежовував. Граблі вбила в землю, ліктями сперлася на плоті і, бючи Артима по носі стеблом, промовила:

— Таких прикрих листів, як той вчерашний, ти мені більше не приноси. Я вололіла би листи веселі від якогось парубка, хоч би й від Федя.

Почтовий післанець також сперся ліктями на плоті. Пліт вузкий, тож не диво, що його руки троха зайшли на руки дівчини, з рукавами, закоченими поза лікті.

— То прикрий був той вчерашний лист? — парубок спитав. — Гадаю, що не дуже, бо бачу, ти цілком не сумуєш. Заєдно смієшся. Нині ти на лици веселіша, як вчера була.

— Бо той вчерашний лист смішний. Дуже смішний. Не такий смішний сам лист, як лист вкупі з тим, що раньше було. Що гляну на цей лист, що подумаю про нього, то мушу сміятися.

— Мені не вільно знати, що в тім листі було? Може й мене той лист розвеселив би?

Дівчина виймила з кишені зімнятий папір і знов голосно зареготала.

— Може який старий, горбатий, кулявий, глухий вдовець з тузином бахурів пише тобі, що оженивсь би з тобою? — спитав парубок.

— Голодній кумі хліб на умі! — відповіла дівчина.

— Бачу, що від тебе не довідаюся. Дай того листа, нехай прочитаю сам.

— Не знаючи, що раньше було, ти того листа не зрозумієш. Я цілий тиждень була в небезпеці, що на мене впаде великий маєток, спадщина, яка мені й не приснилась би. Лист, що ти вчера приніс мені, цілу ту спадщину кинув у воду.

— Ти, Маланко, чудна дівка. Тобі вічно жарти в голові. До всього ти смієшся. Я цілком не тішивсь би і не сміявся, як би спіймав і вже в руці мав рибу, та вона виховзлася і впала назад у воду.

— Колиж бо мені годі здержатися від сміху, як станеться щось справді смішне. Скажи, чи ти сам не сміявсяб, як би тобі таке сталося? Ну, скажи!

Тепер парубок зареготав.

— Бачиш? І тобі смішно!

— Та смішно, бо ти смішна. Не сказала мені, яка то була пригода, і питається, чи та пригода не розсмішить мене!

Маланка похопилася, що парубок цілої пригоди з початку ще не знає, тож тепер стала розповідати йому. Було це ось так:

Одної днини Маланка дістала листа з села під Стриєм. В листі сусідка її тети писала, що тета дуже хора, мабуть вмираюча і просить Маланку, щоби до неї на два-три дни приїхала. Не на довше, бо години тети почислені. Маланка поїхала. Коли прийшла до тети, ця сердечно привитала Маланку і сказала:

— Дуже тішуся, що ти приїхала. Я тут лежу сама, опущена. Лиш десь-колись сусідка загляне до мене. Наймички не рахую, бо то штурпак без розуму і без серця. Мені дуже прикро було думати, що вмру, коли при мені не буде живої душі. Я, ось-ось. Велика ласка Божа буде, як на цім світі видержу до завтра. Ти приїхала в саму пору, щоби затулити мої очі.

Маланка стала потішати тету:

— Так зле не є. Ви, тето, цілком не виглядаєте на вмираючу. Я була при теті Парані, коли вона вмирала. Я добре придивилася, як вона виглядала. Де вона, де ви! За пару днів покинете ліжко; за два-три тижні будете бігати так жваво, як я.

— Ти сама не віриш своїм словам, — відповіла тета плаксиво. — Ти так говориш і потішаєш мене, щоби мені не так прикро було вмирати.

Хоч тета вперлася, що ось-ось умре, то її смерть десь загаялася. Тета не вмирала. Коли вже минув тиждень, Маланка сказала до тети:

— Мене мама пустила з хати тільки на два-три дни. Без мене мама не дасть собі ради, на наймичку нема грошей. Я скочу до хати, пороблю деякі роботи і знов загляну до вас.

— Іди, Маланочко, іди — вистогнала вмираюча. — Мамі справді тяжко без тебе. Як ще раз прийдеш сюди, то добре буде, як поспієш на похорон. Спасибі тобі, що ти взагалі не забула за мене. Це, що ти прийшла, добре зробило мені. Троха полекшало. Ти того не пожалуєш. Я тобі того не забуду, поки жити буду.

Тета сягла рукою під подушку, де в сіннику була діра. Всунула руку в діру, хвилю порпала, витягла пакетик, як добрий пястук і, даючи його Маланці, сказала:

— Це мій найцінніший скарб. Небіжчикови він непотрібний. І вмираючому непотрібний. Боюся, що як умру, то хтось зараз вкраде, ще заки ти надійдеш. Колись і ти будеш з того мати велику користь. Я хочу, щоби ти й по моїй смерти не забула за мене. Будеш мені дуже вдячна.

Розпрощались і Маланка пустилася до хати. Хоч перед нею були три милі, вона пішла пішки в надії, що по дорозі нераз присядеться. Пакетик тети сховала за пазуху.

— Що це може бути? — думала. — Може сережки, може коралики, може годинник? А може пару талярів?

Дівчину дуже кортіло розгорнути пакет і подивитися, що то за скарб. Та вона боялася, що хтось надійде і побачить.

Цілу ту пригоду Маланка тепер, стоячи по цім боці плота, розказала громадському почтареви, що стояв по тім боці й уважно слухав. Коли дівчина замовкла і усміхнена глядила в цікаво вилуплені очі парубка, він спитав:

— І ти таки не заглянула? Я не видержав би!

— При дорозі було поле з високим житом, — відповіла дівчина. — Я перескочила рів, бороздою пішла аж на кінець загона, взяла поза загін і в борозді сіла. З дороги вже ніхто не міг бачити мене. Розвязую пакет, розгортаю його лиш троха, зазираю, і... вгадай, що я побачила... Не вгадаєш, хоч би тріс!

Очі парубка горіли щораз більшою цікавістю. На дівчину, що дістала якусь цінну спадщину і може ще дещо дістане, як тета остаточно вмре, парубок став позирати з щораз більшим респектом.

— Хіба жменя талярів? — сказав. — Наші мами збирали і ховали таке срібло.

— Влучив кулею в пліт! — дівчина сміялася.

— Може жменя дукатів? — парубок шепнув, озираючись, чи коло них нема кого третього.

Дівчина ще дужче зареготала.

— Щока! — крикнула.

Парубок дуже недотепно глядів на неї, бо не годен був збагнути, що в її відповіди значить те слово „щока".

— Щока! — повторила. — Фальшива щока з фальшивими зубами. Ще дівкою тета мала зуби такі, як згарища хлопської хати. Раз вона щезла була з села. Її батьки казали, що пішла на службу до великих панів. Може було так, може й ні. Як було, то лиш на те, щоби люди в селі не бачили, що зуби у неї раптом зробилися такі гарні, яких не мала жадна дівка в селі. Вона дала собі зробити штучну щоку. Коли таки з міста віддалася і пішла до свого мужа, там ніхто не знав, що раньше у неї були інші зуби. Ніхто й не погадав, що у неї штучна щока. І я того не знала. Гадаючи, що вмирає, вона ту щоку дарувала мені, кажучи, що то її найбільший скарб, і що він колись мені стане в пригоді.

Густик стояв добру хвилю німий. Йому неначе мову відоймило. Аж по добрій хвилі спитав:

— Щож ти з тим скарбом зробила? Може даш повиривати свої власні зуби, щоби в уста всунути собі такі, які ніколи не болять?

— Спершу взяла мене така лють, що я пакетик з тою щокою кинула в жито. Та посидівши троха, я погадала собі, що не годиться так. Влізла в жито, пакет віднайшла, підоймила і назад сіла в борозді. Пакет я цілком розгорнула, щоку виймила і побачила, що тут і там світиться жовтий метал. Думаючи, що це таки може мати якусь вартість, я закутала назад в папір, всунула за пазуху і принесла до хати. В хоті я ту спадщину сховала до скрині.

— Той жовтий метал, що світиться, має якусь вартість, бо то мабуть золото, — ска-

ГОЛОСИ В СПРАВІ У. Н. СОЮЗА.

Церковщина у відділах Союза.

В „Свободі" вже були голоси, в котрих підношено ріжні причини, які стоять на перешкоді злуці поодиноких відділів на місцях. Підношено теж і те, що паралїжує розвій У. Н. Союза. І я думаю, що добре робимо, що видвигаємо ті причини у пресі, що хочемо заговорити про них отверто й ясно. Якщо тих усіх справ не видвигнемо, не зможемо теж і поширити У. Н. Союза, не усунувши колод, які стоять на перешкоді тому поширенню. Мусимо теж сказати собі правду в очі. Вона може часами гірка. Може декого вразить. Але її треба сказати, якщо ми бажаємо добра нашій орґанізації. І треба підписуватися під тим, що пишеться, повним іменем. За правду і за наш У. Н. Союз варта постояти.

Хто є в У. Н. Союзі, цей обовязаний статутово дбати про його добро, про його інтерес і його розвій. У першу чергу обовязані до цього урядники. Союзовці знають, що вони мають свій уряд, свою конвенцію, свої мітінґи і свій статут. Є кому наглядати над орґанізацією і її контролювати. Маємо свій орґан, є де піднести голос. Маємо теж гарний елемент в У. Н. Союзі, чесний, патріотичний і поступовий. І маємо славну традицію, яка ставить нашу орґанізацію і нас, Союзовців, на першім місці в кождій народній роботі й у жертвенности на загальні ціли. Значиться, коли маємо слухати голосу У. Н. Союза і йому вірно служити і за його інтерес дбати, то значить, що слухаємо самих себе, себто того, що є в нас найкраще.

Колиж тепер те все возьмемо під увагу, то прямо з дива не можна вийти, чому ми не використовуємо тої сили. Чому ми не розбудовуємо своєї орґанізації по місцевостях? Колиж того нема, то мусить бути якась причина.

От беру на приклад мою власну місцевість, Вунсакет, Р. Ай. Тепер є у нас 412 членів У. Н. Союза. А чим ми можемо похвалитися? Якими здобутками? Яку Союзову памятку думаємо лишити своїм дітям? Таж ми не здобулися досі навіть на свою Союзову домівку! А не подумали про себе тому, бо ми більше дбаємо про інші справи ніж про У. Н. Союз. Як би ми дбали про інтерес У. Н. Союза й наших місцевих відділів так, як ми дбаємо про парохію, то сьогодні інакше стояла би справа У. Н. Союза в нашій громаді. Але найбільшою перешкодою у нашім розвою є церковщина. Вона нас переслідує на кождім кроці. Нема прямо одного Союзового мітінґу, щоби не видвигано цеї справи. Через неї чути на наших Союзових мітінґах, як один Союзовець звертається до другого зі словами: зрадник, запроданець і т. п. А за що? А за те, що хтось зайшов до української католицької церкви. І за те ламємо своїх кумів, сватів, шваґрів і братів, а навіть батьків. Таке буває в наших Союзових відділах у нашій громаді.

Що гірше, ще й дітей втягаємо до цеї боротьби. А все: За Тебе, Україно! А тим, що таку боротьбу ведуть, ще й концерти влаштовуємо. І то за гроші з каси відділу У. Н. Союза.

Ми, Союзовці, не можемо тому потуряти. Не можемо допускати церковщини до наших відділів. Не можемо займатися тим, щоби відтягати з посмертного, призначеного для бідних сиріт і бідної вдови, належитости для священика і дяка за похорон і залеглости за парафіяльні вкладки. А коли по оплаченню тих усіх видатків лишається вдові небагато, або ніщо, то це викликує загальне огірчення. Це тільки може відстрашити інших до вступлення в члени Союза.

Червоні опікуни.

Відома справа, що маємо по наших відділах ще й приклонників комуністичної баламути. Оті червоні опікуни вносили і далі вносять роздор. А навіть допускаються таких підступів, як от у нас, де відділ витратив поверх $200 на добуття нового чартеру, який звільнив би відділ від контролі Головної Екзекутиви. Ті гроші видано даремно в тих часах, коли члени не працювали і просили допомоги.

Подбаймо за свою працю.

Вміли ми збудувати, так мусимо вміти і заопікуватися своєю працею. Думаймо про добро У. Н. Союза і не робім нічого, що йде йому на шкоду. Не допускаймо за ніяку ціну церковщини до Союзових справ, бо вона наш Союз розбиває. І стережімся червоних опікунів.

Михайло Скибінський,
Вунсакет, Р. Ай.

ВІД УКРАЇНСЬКОЇ СТРІЛЕЦЬКОЇ ГРОМАДИ.

ПРАВО НА ПРИЗНАННЯ ПРОПАМЯТНОЇ ВОЄННОЇ ВІДЗНАКИ УКРАЇНСЬКОЇ ГАЛИЦЬКОЇ АРМІЇ.

Тому, що велике число бувших членів Української Галицької Армії запитують про права на признання Пропамятної Відзнаки У. Г. А., Стрілецька Громада оголошує сей витяг із постанов статуту:

Право на признання Проп. Воєнної Відзнаки У. Г. А. мають всі старшини, стрільці (козаки) і військові урядовці, що брали участь у визвольній війні в рядах Укр. Гал. Армії, як також уроженці Галичини, Буковини та Закарпатської України, що служили в інших українських військових частинах.

Умови до одержання цеї відзнаки:

1) Найменше тримісячна, безперервна служба в армії.

2) При короткій службі право це прислугує у випадку зранення, занедужання на тиф чи на іншу, набуту в службі недугу, або поневольного полону.

3) Смерть у бою, або наслідком ран, тифу, чи інших, набутих у службі недуг.

4) Відзнака може бути признана також тим, які, що правда, не мають вичислених під 1. 2, 3, вимог, але з нараженням життя прислужилися для збройної сили української держави.

Ті бувші члени У. Г. А., що мають право на признання Відзнаки, нехай голосяться до секретаря Стрілецької Громади на адресу:

Dr. Paul Dubas,
1430 W. Girard Avenue,
Philadelphia, Pa.

Доповнений спис наділених появиться вкоротці в часописах.

Управа У. С. Г.

РУХ ПО ВІДДІЛАХ У.Н.СОЮЗА.

МАГАНОЙ ПЛЕЙН і ФРАКВИЛ, ПА.

Збори в справі спільного доктора.

Повідомляється урядників і урядничок, як також і членів отсих відділів: 242, 382, 28, 365, що **ЗБОРИ** цих відділів в справі спільного доктора і деяких інших справ відбудуться в неділю, 1. жовтня (октобер) 1933 р. в годині 2-гій пополудні, в гали церковній на Фраквил, Па.

Анна Боївка,
головна радна У. Н. Союза.

зав парубок. — Багато там того золота?

Сміючися, дівчина подала парубкови папір і сказала:

— Прочитай сам!

Парубок вигладив помнятий папір і став читати:

— Дорогенька Маланочко! Не все кінчиться, як то чоловік вимудрував собі, бо чоловік стріляє, та кулі не несе. Кулю носить Господь Бог. Буває, що скінчиться не так, як то чоловік погадав був. Так і зі мною сталося. Я гадала, що вмираю, та з Божою помічю я подужала. Тож пишу до тебе, щоби ти віддала мені мої зуби. Тепер вони мені самій потрібні. Не бійся, що вони тобі пропадуть. Як буду вмирати, то не запишу їх нікому іншому, як лиш тобі. Твоя, до темного й холодного гробу тобі прихильна тета, Катерина Сойчиха.

— Ось такого то листа вчера ти приніс мені і розвіяв усі мої надії! — сказала дівчина, коли парубок, прочитавши, віддавав їй папір. — Я гадала, що та спадщина зробила мене першою багачкою в селі. Я тішилась, гадаючи, що те золото в щоці притягне до мене одного парубка. Вчера ти всі ті мої рожеві надії розвіяв, бо показалося, що я далі така бідна, як раньше була. Чорт взяв моє золото, якась відьма вхопить парубка.

Все те дівчина сказала, сміючися.

— Ти справді гадала, що золотом тої щоки притягнеш до себе якого парубка?

— Хіба такого дурного, як ти! — відповіла.

— А як би той дурний схотів тебе взяти без золота і без срібла?

По цих словах голосний сміх дівчини затих. Вона мовчки вдивлялася в його очі, коли він, дожидаючи відповіди, гладив її руку, сперту на плоті. По хвили промовила.

— Іди на почту, бо ти вже й так загаявся!

— Пізніше зайти до тебе?

Дівчина усміхнулася і відповіла:

— Гони, бо вже пізно! Ти й так все йдеш попри нашу хату.

Г. Ф.

НЕОСВІЧЕНИЙ

(Оповідання).

Коли Софрон Пазюк віддавав свою доньку, дав їй свою хату. Для себе і для свого сина побудував нову. Син ще був молодий, ще до війська не йшов. Та всеж таки старий Пазюк знав, що й сина треба буде оженити і дати йому хату. Очевидно, як хати не дістане з жінкою. Обоє Пазюки мали велику охоту на старість лишитися у сина. Щоби через хату не були в родині чвари, Пазюк побудував таку хату, що син з невісткою мали би для себе велику пекарню і велику світлицю, старі мали би для себе малу кімнатку з кухонкою.

Від кількох років до села приїжджали міщухи на літо. Нова хата Пазюка, стоячи в садку на горбку під лісом, кождому впадала в око. Кождому сподобалася. Кімнатка Пазюка ще не була потрібна, тож вони взяли до неї літника, якогось професора. Цей комірник не був такий прикрий, як бувають інші літники. Щоби коли покропив малий дощик, то всі літники зараз поспускають носи, сердяться, проклинають цілу громаду, начеби війт був сестрінком або братиничем святого Петра. Професор не такий був. Він з усего вдоволений був. Падав дощ, він не кривився. Припікало сонце, що в голові аж мозок кипів, професор також не казав нічого. Професор полюбив палатку в саді. Погода, чи дощ, він сидів там. Не дивлячися ні вправо ні вліво, читав і читав, наче би йому платили за те.

Раз вийшов до саду Пазюк, щоби придивитися яблінкам. Побачивши професора, крикнув до нього:

— Добрийдень, пане професоре. Все над книжкою? Чи в тій книжці ще є що? Ви ще не вибрали з неї всього?

Професор підсунув окуляри на чоло і глянув понад книжку. Побачивши, що то господар промовив до нього, професор відповів:

— Читаючи книжку, не вичерпаєш її, так, як не вичерпаєш керниці, що сягає до доброї нори. Книжка має не лиш ту прикмету, що читанням не вичерпаєш її. Добра книжка має ще таку прикмету, що чим частіше читаєш її, тим більше нових думок віднаходиш в ній. Освіта велика і величава тим, що вона не вичерпана, що вона видвигає щораз то нові скарби, виявляє щораз то нові думки. Треба лиш з освітою йти вперед; до того, що вже знаємо, треба добудувати нове знання, розслідживати... Щоби не говорити багато, ріжниця між освіченим і неосвіченим така, що перший своїм знанням стоїть високо...

— Щоби не говорити багато, — перебив Пазюк — один щось знає, другий осел.

Кажучи це, старий Пазюк розсміявся. То не був щирий сміх. Він сказав так, та в душі думав троха не так.

— Наш брат не має такої ложки, якою міг би їсти з книжки, — думав Пазюк. — Такою освітою я з моїх яблінок не стягну одної гусільниці.

— Цего року гусільниці дуже сильно розвелися, — промовив до професора. — Не маєте ви, пане професоре, в тій вашій книжній освіті якої ради на них?

Професор нахилив голову до своєї книжки і по столі бубнив пальцями.

— І з полем біда, — хлоп говорив далі. — Цілий тиждень падав дощ. Вода ще тепер стоїть на полях. Як ви гадаєте, пане професоре: чи не замало піску в тій земли?

Професор хитав головою якось так, що ту німу його відповідь ріжно мож було зрозуміти. Кождому було до вподоби. Хочеш, возьми так; не хочеш, то погадай, що ні.

— В господарстві освіта повинна би не одно сказати і пояснити, пане професоре. То в городі, то в полі, або в стайни. З худобою бувають великі клопоти. Оноді корову страшно здуло. Ми гадали, що буде експльодувати і рознесе стайню. Кажуть, що то від червоної конюшини. Воно мабуть справді так. Як ви гадаєте, пане професоре?

Професор став чіхатися за вухом і ліктем скинув книжку на землю. Пазюк підніс книжку і поклав назад на столі, та питати не перестав.

— Від якогось часу, — каже, — дехто посипує поле томасиною. Кажуть, що від того буйніше росте. Як ви гадаєте? Було би добре, як би і я зробив так?

Професор виймив хустину, висікався і не відповідав, бо хустину пхав у щораз то іншу кишеню.

— Я ще одно хотів би знати. Може ви скажете мені. Звірина з панських лісів руйнує нас. Олені пасуть наш овес, дики нищать нашу картоплю, лиси забирають наші кури. Як прийде коли яка комісія, то все покажеться, що панський звір не винен. Хто повинен бути в комісії? Хлоп не знає того і з усім тим не годен дати собі ради, бо не освічений. Скажіть...

Професор підвівся і став чистити окуляри. Вичистивши, заклав їх назад і промовив:

— Я вам щось скажу, любий господарю. Те, про що ви питаєте, то не вселюдська і не всесвітня освіта. Це техніка. На ваші питання годі мені відповісти, бо про ваші обставини нічого не знаю.

Слухаючи, хлоп сміявся цілим лицем і сказав:

— Ось бачите, пане професоре. В тім то й штук. Я нічого не знаю про ваші планети й інші фіфі-фуфі. Ви знаєте щось про моє поле? Нічого! Про пашу? Нічого! Про стайню? Нічого! Про сад? Також нічого! Тепер скажіть мені цілком щиро... Чому ви освічені, а я не освічений, себто осел?

— Я мав пеха з моїми обома жінками.

— Якто?

— Перша покинула менє.

— А друга?

— Ця не покинула.

—о—

— Чи ви забобонні?

— Ні.

— Не боїтеся тринацятки?

— Ні.

— То позичте мені тринацять долярів.

ПОЗІР! РОЧЕСТЕР, Н. Й.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО ГОРОЖАНСЬКОГО ДЕМОКРАТИЧНОГО КЛЮБУ

відбудеться

ПЕРШИЙ ПЕРЕДВИБОРЧИЙ БАЛЬ

В СУБОТУ, ДНЯ 30-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1933 РОКУ

В ЛИТОВСЬКІЙ ГАЛИ, 575 JOSEPH AVE., ROCHESTER, N. Y.

Просимо до численної участи. Вступ 25 цнт. Добра музика і чужі бесідники. Всі, як один, приходіть. 225

Заряд Клюбу.

ТОВАРИСТВО „СИНИ УКРАЇНИ" В ШІКАҐО, ІЛЛ.

уряджує

ВЕЛИЧАВИЙ СПОРТОВИЙ ВЕЧІР

В СУБОТУ, ДНЯ 30-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1933 РОКУ

в годині 8.30 ввечір

В САЛІ УКР. ПРАВ. ЦЕРКВИ ПРИ 1944 ІРІ СТРІТ,

де відбудуться змагання і дужання (BOXING AND WRESTLING) наших українських спортовців, а потім буде **БАЛЬ** з танцями при добірній музиці.

„Сини України" запрошують всіх вас на цей вечірок.

Вступ 35 центів від особи. 225

УВАГА! НЮ ЙОРК І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ ДІМ І СОКІЛЬСЬКА ОРКЕСТРА

влаштовують

ПЕРШИЙ В ЦЬОМУ СЕЗОНІ

ВЕЛИЧАВИЙ БАЛЬ

В УКРАЇНСЬКІМ НАРОДНІМ ДОМІ,

217-219 EAST 6th STREET NEW YORK, N. Y.

В СУБОТУ, ДНЯ 30-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPT.) 1933 РОКУ

Початок в годині 7-мій ввечір. — Вступ лише 40 цнт.

Хвальне Громадянство! Ви вже нераз чули сокільську оркестру на ваших радіях, а цим разом ви почуєте, а навіть погуляєте при добрих звуках їх радіової оркестри, як рівнож ви самі переконаєтесь, що така оркестра, яка тепер є в Ню Йорку під управою п. Йосифа Даниловича, заслугує на це попертя. Тому кличемо усіх прибути громадно і до побачення на бали. — За добру забаву ручить 225-6

Комітет Укр. Нар. Дому і Сокільська Оркестра.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Бідні помагають бідним.

Комітет несення помочі Рідному Краєви скликав на 12-го серпня представників місцевих товариств, сестрицтв, Союза Українок, молодечих клюбів хлопців і дівчат, ОДВУ та уряду парохіяльного. На нараді рішалася справа негайної допомоги рідним братам на Західній Україні. На нарадах були присутні отсі представники: о. В. Каськів, М. Чагарин, І. Околіта, П. Гук, Г. Кічак, С. Вецял, пані Розалія Борис, Марія Колісник, Анна Добривада, панна Гуцал.

Нарада зрозуміла тяжке становище наших рідних братів, котрі не мають помочі нізвідки, бо звироднілі окупанти замісць дати негайну поміч тим, у котрих повінь забрала майже все, придивляються з задоволенням, як гине український нарід.

По коротких нарадах зібрані рішили перевести збірку поміж громадянами, а також звернулися до о. В. Каськова, щоб він проголосив цю збірку в церкві підчас богослуження. О. В. Каськів зясував тяжке становище наших братів і закликав присутних до щирої жертви, коли колектори підуть дня 18. і 19. ц. м. по хатах Українців. Збіркою занялися Сестрицтво й Союз Українок.

Жертви зложили: В. Бурак $5; Г. Тепер $2; о. В. Каськів, А. Каськів, Р. Борис, Г. Кушнір, О. Косюк, Л. Борачок, І. Малянчук, М. Ґніт, Н. Сулима, Г. Кічак, К. Королишин, Д. Лукиник, Й. Чагарин, І. Томчук, М. Захарків, Т. Лаба, І. Познанський, В. Кушнір, П. Лановий, М. Підгородецький, І. Коцюба, І. Коцюба по $1; Д. Піжинський, Д. Ґимборовський і Анна Затонська по 75 ц.; Павлина Назарик 60 ц.; Марія Заяць 55 ц.; по 50 ц.: Й. Ґалончка, М. Копернюк, К. Сулима, Д. Нитка, П. Липська, П. Василишин, І. Паньків, П. Заяць, І. Рапко, В. Козак, М. Скібінська, Л. Комоніцький, І. Гуцал, П. Шевчук, М. Чагарин, О. Колісник, П. Гук, І. Околіта, Н. Черкас, М. Радимський, А. Ґурняк, М. Яцишин, П. Зарівний, Д. Гафійчук, Н. Михайлюк, М. Заплітний, М. Кінаш, М. Камфанік, Й. Ходоровський, П. Клекот, А. Сусла, Б. Липський, В. Липка, Г. Рибак, К. Фірман, М. Горошовий, С. Свинарчук, М. Подорожний, Г. Барабаш, М. Фірман, Ю. Іванович, П. Стойко, М. Сербай, В. Бабій, К. Корницький, І. Туз, В. Копитко, О. Перешлюга, М. Рибак, А. Свірська, І. Ґольовач, О. Роґожинський, В. Свинарчук, В. Кучерявка, Й. Гричух, Я. Шаравара, Д. Бойко, М. Проборівський, М. Пасічняк, С. Свірський, О. Заходнік, М. Карась, А. Боразна, П. Сталений, М. Патрило, Я. Павлюк, М. Литвинець, К. Пурич, А. Камфонік, Й. Кава, І. Рудик, А. Борозна, І. Городиський, Ю. Самборський; А. Королишин, Е. Петрович, А. Кушнір по 30 ц.; по 25 ц.: Т. Кокольський, Н. Житарюк, М. Бардачевська, П. Ремінник, Л. Ганчарик, Йосифа Виспянська, К. Виспянська, А. Сарахман, Я. Процишин, Н. Вецал, Н. Глядик, П. Кічак, В. Пачковський, В. Барилюк, Г. Голик, І. Вальків, А. Басан, Д. Герман, Д. Зелененький, Я. Шикола, Т. Пригарський, Анна Корницька, К. Корницька, Я. Мостецький, Т. Кошуба, П. Сусла, Ф. Ґницько, А. Боднар, Д. Мельник, С. Щеньґор, С. Мостецький, Й. Дзюбенка, П. Коцюба, К. Добровода, А. Пророчак, М. Палкович, Г. Кришталович, Г. Гливка, Т. Каськів, А. Сирота, С. Пригарський, О. Кравець, В. Липський, М. Крамарчук, П. Романович, К. Ходоровська, П. Схаб, Й. Городивський, Г. Стрик, О. Романович, І. Косик; по 10 ц.: М. Жинатович, Й. Бардачевський, В. Кінаш.

В Менвіл, Р. Ай. жертвували на голодуючих слідуючі: Н. Шпак $2; М. Клюван, І. Топоровський, М. Савка, Ю. Бурак і М. Шевчук по $1; С. Шевчук, Л. Лочес, М. Казан, Н. Шевчук, Н. Чупка, М. Тутай, Ю. Ясінчук, М. Собєцький, Л. Стадник по 50 ц.; Д. Сулима 40 ц. — Разом зібрано $11.90.

Разом усього зібрано $94.50. Гроші переслано через Обєднання.

Колєктою занялися: Марія Колісник, Марія Кінаш, Оксана Чагарин, Ірина Стойко, Анна Добривода, Текля Проборівська, Антоніна Тепер, Марія Липська, Юлія Фірман, Михайлина Захарків, Олекса Колісник, Михайло Чагарин і Григорій Кічак.

За Комітет Несення Помочі Рідному Краєви:

Михайло Чагарин, предс.;
Анна Добривода, касієрка;
Григорій Кічак, фін. секр.
Подав **Григорій Кічак.**

—o—

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

Нюйорське громадянство ніколи не відмовляється жертвувати на визвольну акцію, яку веде Українська Військова Орґанізація на землях України.

Збірка, яку перевели члени 11-го від. ОДВУ з нагоди Великодних Свят та інших оказій, як також жертви тих, які самі поспішили зі своїми лептами, є доказом зрозуміння цілі, такої важної й дорогої нам, націоналістам, орґанізації, як УВО.

Нехай отже кождий Українець зрозуміє вартість його жертви для тих, які за українську справу життя своє віддати готові, тому й ми не школуймо, а будьмо готові до дальших жертв. Тоді будемо певні, що й воля скорше буде здобута.

На листи зібрали слідуючі члени:

Микола Цимбалістий в Вавилон, **Лонг Айленд,** з вечерка, який був уладжений **Українсько-Американським Клюбом Молодечим,** $10.15.—Від громадян, як слідує: Н. Цимбалістий $2; О. Баранкевич, М. Петровський, Д. Мазур, С. Бемко, А. Ґловацький, М. Левик, Н. Яцик, О. Холевка й І. Кукуруза по $1; Вілієм Сеат, (Ніґер), Т. Заверуха й І. Мних по 50 ц.; Джем Пинора (Італієць) 25 ц. — Разом $12.75.

Михайло Журат зібрав на хрестинах у Теодора Чеха дрібними жертвами $2; Т. Чех на Рідну Школу $1, М. Журат $1; С. Базар, Т. Чех по 50 ц.; Анна Копко, Джордж Тарама, П. Крупняк по 25 ц.; Юлія Кондрачук 15 ц. — Разом $5.90.

Стефан Милик зібрав: Нелі Сміт, С. Милик по $1; Фред Бренд, Павлина Сокач по 50 ц.; Ханя Сулей 25 ц. — Разом $3.25.

Яків Пишк зібрав: Чарлі Марціняк, Я. Пишк, по $1; П. Варениця, І. Аґрес, Г. Аґрес по 50 ц. — Разом $3.50.

Іван Лантвіт зібрав: М. Бучацький, Ц. Стасюк, Й. Городний, І. Лантвіт по $1; П. Мудрий 25 ц. — Разом $4.25.

К. Миронюк зібрав: К. Миронюк, Т. Мілєшук, С. Миронюк, Ана Миронюк по $1: — Разом $4.

В. Дроботій зібрав: М. Франків $3; В. Дроботій $2; М. Іванів $1; С. Мудрий 25 ц. — Разом $6.25.

М. Романчук: І. Лакоцький, М. Романчук, Юлія Кукуруза, І. Гудима, Анна Куць по $1; В. Фенц, А. Березівська, Ю. Березівська, І. Довгань, В. Бріль по 50 ц.; К. Чапко, М. Стрілець, І. Кібало, М. Луцик по 25 ц. — Разом $8.50.

Теодор Стефанів зібрав: Ц. Стасюк $2; Т. Дудчак, Ф. Стефанів, Пелягія Стефанів, В. Ґречин, Й. Кавецький, Й. Серетний, М. Поліщук по $1; К. Стефанів, І. Стефанів, Й. Соболь, В. Шульга, В. Антошків, Г. Гуменюк, С. Харкан по 50 ц. — Разом $12.50.

Танас Дудчак зібрав: Гр. Першин, Марія Миронюк, Ц. Стасюк, Пазя Стефанів, Ф. Стефанів по $1; П. Гнатів, Т. Баран, В. Дроботій, М. Сітницький, В. Маршук по 50 ц. — Разом $8.

На руки управи 11-го від. зложили: П. Мельник $5; Н. Цимбалістий $3; по $1: Я. Кулинич, О. Луців, М. Сітницький, Г. Прокопів, М. Баран, С. Мельник, С. Перестюківна, Я. Гутак, В. Семенишин, М. Бойчук, К. Мартинюк, І. Тимчук, С. Шевчук; Т. Стефанів 50 ц.; Я. Мизюк 25 ц. — Разом зібрано $100.80.

Відділ 11-тий пересилає цю жертву в цілости $100 на боєву акцію через Обєднання.

Також від. 11-тий ОДВУ зложив на вечерку 3-тього зізду ОДВУ $50 на боєву акцію, а також передано до Центрального Комітету $15 на голодуючих і $5 зложено вкладку до Центрального Комітету; $15 зложено вкладку до Центральної Управи ОДВУ. — Разом $180.

Отця муравлинна праця нехай буде доказом, що вона корисна для визвольної боротьби.

За Уряд 11-го від ОДВУ:

В. Дроботій, голова;
М. Сітницький, фін. секр.;
Я. Гутак, касієр;
В. Ґельнер, рек. секр.

ФЕНІКСВІЛ, ПА.

ПОКЛИК.

Шановні Громадяни!

Для того, що у нас в громаді є власна школа парохіяльна вже кілька літ, але науки у ній не провадиться, тому в тій цілі вибрано комітет, котрий занявся зорґанізованням школи.

В тій цілі віднесенося до гр. Мартина Воробця, котрий має відповідне місце на школу. Мартин Воробець запевнив, що дасть місце і свій труд при науці дітей без найменшого винагородження.

В тій справі запрошується усіх громадян зійтися на збори **дня 1. жовтня, в неділю, в годині 2-ій по обіді до галі Мартина Воробця,** щоби обговорити справу і почати вписи дітей до школи.

Кождий може прийти і вписати своїх дітей, без ріжниці, чи стоїть в парохії чи ні, або чи належить до Клюбу, Союза або О. Р. Братств. Кождого в нас прийметься. 225

ЗА КОМІТЕТ ЗБОРІВ:
Йоан Яворський, Іван Гайсель, Мартин Воробець.

ПОДЯКА.

Я, нижче підписаний, складаю сердечну подяку головному урядови У. Н. Союза за уділення мені допомоги з фонду допомогового в сумі $50, котрі стали мені великою помічю в моїй недузі. Також дякую щиро урядови нашого відділу.

Михайло Сокіл,
член 257 від. У. Н. Союза,
Джерзи Сіти, Н. Дж.

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТИМЧАСОВОГО КОМІТЕТУ

до відсвяткования Листопадового Свята скликується урядників всіх місцевих орґанізацій на

СПІЛЬНІ НАРАДИ

В НЕДІЛЮ, 1. ЖОВТНЯ 1933

в годині 4-тій пополудни,

ДО ЦЕРКОВНОЇ ГАЛІ,

24 EAST 25th ST., BAYONNE, N. J.

Поважані Громадяни! Вам, провідникам орґанізацій, повинно залежати на тім, щоби й цього року відсвяткувати гідно традиційне „Листопадове Свято Української Державности".

Тому Вашим обовязком є зійтися на означений час і місце, спільно порадитись і взяти частину праці на себе, яку досі виконували майже члени Хору „Бояна". 225

Добра рада.

Дочка: Я посперечалася з нареченим і тепер гніваємося. То хто має уступити, він чи я?

— Перед шлюбом — ти, по шлюбі — він.

СТРАШНИЙ ТАРЗАН.

(55)

Нарешті Тарзан підійшов до брами „міста світа". Тут його стрінув хлопчик, який бавився біля воріт, криком „безхвостий! безхвостий!" Потім хлопець жбурнув на нього камінцем і втік за браму до міста. Тарзан тепер уже знав, що повороту назад нема. Треба йти далі вперед і ратуватися так, як покажуть обставини. Він уже був біля мети свого довгого й небезпечного мандрування. Приготовившись на все, Тарзан переступив браму.

Тут його стрінув один вояк, який відразу схопив за ніж. Тарзан спинився перед ним зі словами: „Я є чужий у цьому краю й хочу говорити з вашим королем Котаном". Вояк спинився перед ним і відповів: „Ні! Кождий чужинець, що приходить до міста Алюр, умирає, або стає нашим рабом". На це Тарзан відповів: „Ні, цього не буде, бо я прийшов від вашого бога Джад-Бен-Ота! Дивись на мене". З цими словами він показав пальці своїх рук і ніг та те, що він безхвостий.

Тарзан знав з оповідань Тагена, що бог Годонів безхвостий. Отсе він тепер задумав використати для своїх плянів. Вояк дійсно був уражений виглядом Тарзана. „Ти справді не є Годон, але й не Вааздон. І це правда, що бог Джад-Бен-Ото не має хвоста". Потім, трохи подумавши, сказав: „Це не моє діло рішати, хто ти й що з тобою робити. Ходім далі!" Після цих слів вояк пішов уперед, тримаючи в руці ніж, а за ним подався Тарзан.

Позаду них натовп Годонів усе збільшувавсь, але ніхто з них не виступав проти Тарзана й не нападав на нього, знаючи, що він тепер іде до короля. Його вигляд робив на всіх велике враження. Перед другою великою брамою вояк з Тарзаном спинився, бо ворота загородила їм велика сторожа. Провожатий Тарзана пояснив, що говорив йому Тарзан. Після того йому дозволено ввійти з Тарзаном до королівського двору. Один вояк пішов повідомити короля.